

РЕЦЕНЗІЯ НА НАЦІОНАЛЬНИЙ ПІДРУЧНИК «ДИТЯЧА ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ» ЗА РЕДАКЦІЄЮ ДОКТОРА МЕДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА А.А. ЛАЙКА

Національний підручник «Дитяча оториноларингологія» рекомендовано та затверджено Міністерством охорони здоров'я України для лікарів-інтернів, слухачів циклів підготовки вищих навчальних медичних закладів III-IV рівнів акредитації, а також з успіхом може бути використано для викладання «Оториноларингології» студентам медичних ВУЗів.

Підручник написано на високому науковому рівні, державною мовою, із застосуванням прийнятої медичної термінології. Всі розділи в ньому представлені на основі вивчення великої кількості джерел вітчизняної, іноземної літератури і власного досвіду авторів. Підручник добре ілюстрований чорно-білими малюнками, фотографіями, аудіограмами, рентгенограмами, комп'ютерними томограмами, що значною мірою покращує сприйняття матеріалу.

Всі його розділи написані на сучасному методичному рівні. Особливо це стосується нових підходів в діагностиці ЛОР-захворювань, методів консервативного і хірургічного лікування. Особливо важливим є розділ невідкладної допомоги дітям при стенозах, кровотечах і сторонніх тілах. Тут авторами конкретно описано поетапне надання допомоги дітям.

Не дивлячись на великий об'єм підручника, читається він легко, із зацікавленням, особливо розділи лікування хворих. Книга написана в компактній, лаконічній формі, оформлена в твердій обкладинці, легко читається і сприймається.

Враховуючи, що навчання слухачів та інтернів йде в кредитно-модульній системі, автори в кінці кожного розділу дають питання та еталони відповідей тестового контролю. Також вказані дані стосовно лікарських препаратів, які використовуються в дитячій оториноларингологічній практиці.

Автори детально визначають дози і частоту прийому медикаментів, залежно від віку дитини.

У підручнику описано захворювання зовнішнього вуха, запальні захворювання середнього вуха, отоанtrit, гострий мастоїдит, хронічний гнійний середній отит, негнійні захворювання середнього вуха, травматичні ушкодження середнього вуха, захворювання внутрішнього вуха, внутрішньочерепні ускладнення гострого і хронічного середнього отиту, пухлини вуха, методика і техніка маніпуляцій та операцій на вусі. Викладено дані про захворювання зовнішнього вуха. При цьому значна увага приділяється опікам, відмороженням, оперізуючому лишая, які зустрічаються рідко. Із запальних захворювань середнього вуха описуються гострий сальпінгоотит, гострий мірингіт, гострий гнійний середній отит у дітей різних вікових груп (шкільного, грудного та ясельного віку), латентний середній отит, рецидивуючий середній отит, гострий середній отит при деяких інфекційних захворюваннях (при грипі, гострих респіраторних вірусних інфекціях, скарлатині, кору, дифтерії, туберкульозі, сифілісі), травматичний середній отит. Дається класифікація гострого середнього отиту за М.Я. Козловим (1986), яка ґрунтується на 4 критеріях: форма отиту; патологоанатомічна характеристика; клінічні особливості; перебіг. Представлено техніку маніпуляцій на вусі (промивання зовнішнього вуха, тимпанопункція, промивання аттика, пункція сигмоподібного синусу) і операцій на середньому вусі (міринготомія, поліпотомія вуха, антротомія, антромастоїдотомія, загальнопорожнинна операція, шунтування барабанної порожнини, аттикоантротомія з кістковою мастоїдопластиком або без неї, тимпанопластика, пластика завушного дефекту), а також техніку хірургічного втручання на внутрішньому вусі (лабіринтотомія).

Із доброякісних пухлин зовнішнього вуха представлено ангіому, лімфангіому, фіброму, ангіофіброму, пігментну родиму пляму, папілому, хондрому, остеому, кісту, атерому; із злоякісних – рак, меланому, саркому вушної раковини. Серед доброякісних новоутворень середнього вуха описані гемангіома, лімфангіома, невринома, гломусна пухлина; з числа злоякісних – рак і саркома. Досить справедливо підкреслено, що злоякісні пухлини середнього вуха розвиваються, головним чином, на фоні хронічного гнійного середнього отиту. Однак не виключено виникнення раку без запального процесу. Автор підкреслює, що доброякісні новоутворення внутрішнього вуха у дітей майже не зустрічаються, а злоякісні можуть з'являтися переважно внаслідок їх проростання із середнього вуха або твердої мозкової оболонки. Описуються клінічні прояви невриноми VIII пари черепних нервів. При цьому виділяються 4 стадії захворювання: отіатрична; отоневрологічна; неврологічна; термінальна.

Описано гострі захворювання навколососових пазух. Зазначається, що у дітей шкільного віку часто виникає гемісинусит, в перші роки життя спостерігається гостре запалення однієї пазухи, при цьому до 1 року, як правило, зустрічається гострий етмоїдит, а після 1 року життя – частіше гострий гайморит. Відмічається відсутність гострого фронтиту у дітей віком до 5 років. Підкреслюється, що в останні роки значно збільшилась частота виникнення хронічних захворювань навколососових пазух. Звертається увага на грибокві ураження пазух. Описуються хронічний гайморит, хронічний етмоїдит, хронічний фронтит, хронічний сфеноїдит.

Розглядаються риногенні орбітальні (набряк повік, набряк клітковини орбіти, простий періостит орбіти, гнійний періостит орбіти, абсцес повіки, ретробульбарний абсцес, флегмона орбіти) і внутрішньочерепні ускладнення (тромбоз печеристого синуса, екстрадуральний абсцес, субдуральний абсцес, менінгіт, менінгоенцефаліт, абсцес мозку, арахноїдит, сепсис).

Представлено пухлини зовнішнього носа (фіброма, хондрома, остеома, саркома, міома, невринома, ангіома, гемангіоендотеліома, лімфангіоендотеліома, папілома, аденома, рак). Повідомляється про кровоточивий поліп перегородки, папілому, аденому, естезіонейробластому, рак, саркому порожнини носа, остеому, кісту, саркому навколососових пазух, мукоцеле навколососових пазух віднесено до пухлин. Описуються маніпуляції і хірургічні втручання в порожнині носа і навколососових пазухах.

Вказується на рідкісність пухлин глотки у дітей. Дається міжнародна гістологічна класифікація пухлин і міжнародна класифікація за системою TNM. Коротко описуються доброякісні новоутворення глотки (фіброма, папілома, ангіома, кіста, невринома, волосатий поліп, змішані пухлини). Більш детально представлені дані про юнацьку ангіофіброму носової частини глотки.

Розглядаються клінічні прояви попадання сторонніх тіл в гортань, трахею, бронхи. Вказано на 3 стадії при сторонніх тілах бронхів (початкова, латентна, явна), дається їх характеристика. Серед ускладнень сторонніх тіл бронхів спостерігається порушення вентиляції, виключення з дихання ділянок легеневої тканини, травмування стінки бронхів, кровотеча.

Таким чином, підготовлений на високому сучасному науково-методичному рівні для лікарів-інтернів та слухачів національний підручник «Дитяча оториноларингологія», написаний співробітниками кафедри дитячої оториноларингології, аудіології та фоніатрії НМАПО імені П.Л. Шупика та співробітниками ДУ «Інститут отоларингології ім. проф. О.С. Коломійченка НАМН України» за редакцією одного із провідних отоларингологів України, доктора медичних наук, професора А.А. Лайка широко використовується зараз і буде затребуваний багато років. Автори його заслуговують на присудження Державної премії України в галузі науки і техніки.

*Лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України,
заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри оториноларингології
Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика,
доктор медичних наук, професор Р.А. Абизов*